

OBA (1103) nm

o oraz a jasne (w tym w a 7 r. błędne znakowanie).

N m pers oba (188), obaj (3); oba : obaj *LibMal* (1: 1), *ActReg* (2:1), *SarnStat* (7:1); ~ -aj (1), -(a)j (2). m an oba (3). subst m oba (16). f obie (68). n obie (8). m pers i f łącznie oba 'oboje' (6) *BierEz*, *OpecŻyw*, *RejKup*, *RejWiz*, *HistRzym*, *CzechRozm*. ◇ G m f n obu (330), obuch (1); obu : obuch *ZapKości* (4:1). ◇ D m obiema (83), oboma (1) *OrzRozm*, *obienam* (1) *ActReg*; ~ -e- (23), -é- (4), -(e)- (57); -e- : -é- *SarnStat* (2:4). f obiema (11), obu (1) *OpecŻyw*; ~ -e- (3), -(e)- (8). n obiema (3); -e-(1), -(e)- (2). m i f łącznie obiema 'oboju' (4); -e- (1), -(e)- (3). ◇ A m pers obu (29), oba (17); -u *OpecŻyw*, *BielŻyw*, *RejKup*, *Leop* (3), *KochZuz*, *OrzQuin*, *GórnDworz* (2), *KochMon*, *HistHel*, *SkarŻyw* (2), *KochSz* (3), *CiekPotr*, *PaxLiz*, *SkarKazSej*; -a *SienLek*, *BielSpr* (4), *BudNT*, *KochPhaen*, *SarnStat*, *CiekPotr*, *RybWit.*; -u : -a *BielKron* (7:4), *HistRzym* (1:2), *BudBib* (1:1). subst m oba (13). f obie (141); -e (14), -(e) (127). n obi(e) (17). ◇ A f zamiast L f obi(e) (1) *RejAp* 187v. ◇ I m f n obiema (89); -e- (8), -é- (1), -(e)- (80); -e- : -é- *PudłFr* (1:1); -a (80), -å (1) *BudBib*, -(a) (8). ◇ L m n f obu (70).

Składania orzeczenia: oba (kto, co) są byli, obie (kto, co) są były (228), *oba (kto, co) bylasta, będziewa, bychwa była* (28); *oba bylasta* *BielKom*, *LeopPrzep*, *GórnDworz*, *KochPs*, *GórnRozm*; *oba, obie są: oba bylasta* *BierEz* (4:2), *OpecŻyw* (2:1), *BielŻyw* (4:1), *RejJóz* (2:2), *RejKup* (7:4), *RejWiz* (6:2), *RejZwierz* (3:2), *BielKron* (43:2), *Mącz* (3:1), *RejZwierz* (5:1), *BudBib* (7:2), *PaprPan* (10:1), *ModrzBaz* (10:1), *PudłFr* (1:1).

Składania przy dawki w N : oba ci oni (kto) (5); oba te (co) SarnStat (2), oba ony (co) (1) BielKron; te obie (co) (3) Leop, ModrzBaz, ZapKości, ty obie (co) (3) LubPs, BielKron, Mącz.

Zawsze w składni zgody; w tym z rzeczownikiem lub zaimkiem w pl (471), z rzeczownikiem lub zaimkiem w du (212).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Liczebnik zbiorowy używany na oznaczenie dwóch elementów (osób, zwierząt lub rzeczy tego samego lub różnych rodzajów); jeden i drugi; uterque Vulg, Mącz, Modrz, Calag, Calep, JanStat, Cn; ambo Vulg, Mącz, Calep, Cn (1103) :

Poza związkami z rzeczownikiem (335): MetrKor 40/820; Ktora lepszzy owoc dawa/ Ogrodnik to rozeznawa: Aleć was obie miłue/ Y iednáko opátruie. BierEz L4v, B2, D3, P, R, R2 (8); aby fie oba wefelili/ ij ten tzo fieie/ ij ten ien źnie. OpecŻyw 50v, 28, 139v, 150v, [155], 158v, 187, PatKaz III 123v; FalZioł I 9d, IV 3c, V 34; BielŻyw 7, 31, 161; Tak też moc wzroku gdy fie z obu oczu do iedne^{so} zbierze, pewniey rozeznawa y lepiej obacza niżli obiema. GlabGad B5v; LibMal 1543/69v, 1554/183v; RejRozpr E2; Lecz iż mądrzy gdy dwie rzeczy a obie złe baczą Tey fie zawždy czo mniefy źzkodzy wždy fie dzierzeć raczą. RejJóz F6, D6, F2, G2v, Iv, Kv, O4v; RejRozm 403; Niechać thu zořtaną oba Kyedy fye tak pobláznili RejKup n5v, d6v, d7v, i2v, p7, q2v (9); KromRozm I M3v; KromRozm III C6v, I2v, P7v; BielKom E2v; GliczKsiąż C5v; RejWiz 23v, 39v, 55v, 61, 111 (8); źzczęliwífego nád obu řadzilem [et feliciorum utroque iudicavi] tego co áni fie iefłcze národził Leop Eccle 4/2, Gen 21/27, Iudic 19/24, 1.Reg 20/12, Prov 22/2, Eccli 20/27 (11); UstPraw D3v, G4v, H, H4, I2; Obu [starców] miłość opętałá/ y niebáczna řprává. KochZuz A2v, A2v; RejZwierz 11v, 12,

13, 21v, 136v, 138; Y przedfię łzli obá łpołu. *BibRadz Gen 22/8, Gen 3/7, 22/6, 40 arg, Iudic 19/6, Zach 6/13; OrzRozm P2v*; obá z gościem wywiedli żonę onego Lewity *BielKron 52v, 3, 10, I2v, 16v, 61v (45)*; Vtriquae data petendi quod velit potestate, Dozwoliwłzy obiemá áby próšili oczby yedno chcieli. *Mqcz 430d, 110c, 222a, 353a, b; OrzQuin Y, Aa5; SarnUzn C7v, F2v, H2; (marg) Sálétrá: to ieft łól z nitrą. (...) przeto ią łátinowie zowá Salnitrum, obie wełpoł miánuię SienLek Vuu3v, 186v; LeovPrzep H2*; Duch łwięty opowieda/ co zá łtan ieft tey bełtiefy/ y kto ná niey fiedzi/ y co fie z obiemá ná dokończeniu łtanie. *RejAp 139v; GórnDworz V7, Aa [2 r.]*; káty które łą międy tymi równymi łtronámi/ łą téz równé: abowiém obá prołtę łą *GrzepGeom G2, C3v, F, G3, G3v; HistRzym 21v, 27, 67, 74, 79, 80 (9)*; A gdy obádwá nie mieli mu czym zápláćić/ odpułcił obiemá. *RejPos 308, 47, 163, 227, 290 marg, 310v; BiałKat b2v, 183v, 251; BielSat B3v*; gdy lat dorółty wydał zá mąż obie *HistLan A3, A4, D3v; KuczKat 145*; gdy Doktor chorego leczy/ tho iuż obiemá dobrodzieystwo pożyteczne/ y Doktorowi bo pieniádze bierze/ y choremu bo zdrowie bierze. *RejZwierc 94v, 95, 97, 105, 137v, 210v (9)*; do Turkow fie wćiekł o pomoc/ á gdy fie nabárziefy wyćiągnęli obá/ Turcy wzięli śmiałość/ rzućili fie do Węgię *BielSpr 57; KochMon 26 [2 r.], 31*; znáć że fie Márek po tym Páwłowym łkarániu bárzo był popráwil [!]: ále czynili obá [...] co fie im naylepiey zdáło. *WujJud 128v, 178v*; Gdy ieden buduie á drugi płuie/ cołz zá pożytek obá máią/ iedno próżną pracą? *BudBib Eccli 34/25, Gen 21/27, 31, 22/6, 27/9, 12 (13); HistHel B3v, D3v; Strum B3; BudNT Luc 7/42*; Nie wftydał fie téz żony łwey iáko y oná iego: choćiałz obá byli nagimi. *CzechRozm 88v, 40v, 89, 149v [2 r.], 159v, 219, 253v*; Młeyciełz obá ná pieczy zacnych przodkow dzyeie/ Profzę niech fie tu z moich wirłzow nikt nie łmieie. *PaprPan Cc4, Dv, F2v, H4 [2 r.], M2v, O4v (12)*; Obá [*Władzislaw i Ludwik*] woynę z Turki wiedli [*utroque bella gesta sunt cum Turcis*] *ModrzBaz 127v, 60v, 70v [4 r.], 88 [3 r.], 89v, 90 (13)*; Czým różny rzezány obraz od malowanego/ niewiem: iáko tu drewno/ ták tám farbá. A obiemá koniec ieft/ áby znáczęly żywe ofoby. *SkarJedn 237, 279, 344*; Ieffi ią damy zá iákiego bogátego y zacnego/ á złych obyczáiw człęká: vdręczy nam corkę náłzę/ y łámi zobu poćiechy mieć niebędziem *SkarŻyw 103, 30, 188, 252, 332, 444 (11)*; *ZapKóscier 1587/71; StryjKron 350; CzechEp 144, 256, 287 [2 r.], 339; KochJez A4; KochEpit A3v*; Napirwey lofy (chocia na tym máłe) Rzućić o przodek obiemá fie zdáło. *KochSz A4v, A2v [5 r.], B2v, B4v [2 r.], C, C2 [2 r.]*; *WerKaz 303; KochPam 82*; Day Boże/ by iednáko miłość w obu trwáła *PudłFr 51, 76; BielRozm 13; GórnRozm B4*; Przypuścił mię ad colloquium im p(raese)ntia/ administratoris Obienam tedy zalecił mutuum benevolentiam et amicitiae ac vicinitatis colendae studium imieniem Kr. IM. *ActReg 180, 64, 128, 155, 182*; Złódziefy mądry dłużey trwa niż niedbály: włzákoż oba vpádną *GostGosp 20; GórnTroas 46, 58*; Oycá poznáć niebiełkiego/ Rácz nam dáć y Syná iego: Y ćiebie Duchá łwiętego/ Od obu pochodzącego. *LatHar 37, 559; WujNT Luc 7/42, Ioann 20/4, s. 447, 462*; máią fie obá [*hetman koronny i hetman Wielkiego Księstwa Litewskiego*] o obronie téy prowinciię/ y zádźierzeniu ięy przy łpólnęy Rzeczypołpo. oboygá narodu znáłzác/ káždy władze łwéy nád ludźmi łwégo narodu wżywáiac. *SarnStat 426, 75, 426, 1140, 1163, 1202 (11)*; Ślepy łlepego nie dobrze poprowadzi/ obá w doł wpádną *SkarKaz 279b, 240a, 387a; CiekPotr 3; CzahTr Ev; PaxLiz Ev*; złe ręce gdy iedná chorá, obie zdrowe być máią. *SkarKazSej 669b, 662a [2 r.], 698b*; Obá potrzebni (biádá mnie ná

świecie) Y pan y kmiećie. *KlonFlis* C4, D2, G4 [2 r.]; *SkorWinsz* A3v; *SapEpit* B4; *KlonWor* 15, **2v [2 r.], 51, 52 [2 r.], 69; *SzarzRyt* D3.

Z orzeczeniem w du (29): [lew] ná wieczęrzą go [byka] pozwał. [...] Mamći báráná tłuftego/ Sniewá go obá włytkiego. *BierEz* K4, A3; *OpecŻyw* 32; *BielŻyw* 75; *RejJóz* C7, P8v; *RejKup* d7v, n5v, p8v, q2; *BielKom* G4v; *RejWiz* 65, 75v; *RejZwierz* 8v, 41; przyłzły dwie niewieście ná łąd przed krolá Sálomoná/ mowiąc iedná z nich: Mieszkałázwá lámá (krolu miły) w iednym domu obie łpołu *BielKron* 76v, 175; *Mącz* 509b; *OrzQuin* Tv; Powiádałz s podziwienim miły czytelniku/ iákobyfwa łye tu obá s Cypryanem niezgadzáłá *LeovPrzep* H2v; *GórnDworz* E4v; *RejZwierz* 92; A to znákem tobie (będzie) co przyidzie ná dwa łyny łwoie ná Chołniego y Pincháfa/ iednego dnia vmrzetá obá. *BudBib* 1.Reg 2/34, 4.Reg 2/6; *PaprPan* D2; *ModrzBaz* 64v; Obáłwa łwych táiemnic łobie łye zwiérzáłá *KochPs* 81; W zaiem być matá obá wierni łobie. *PudłFr* 48; WLOCH. Coż ty wđdy Wolnością zowiełz? Zebyłmy nie mówili o rzeczy ktorey obá nieznawá? *GórnRozm* A3.

Z rzeczownikim lub zaimkiem w du (212): *OpecŻyw* 147, [155]; Dziewiáta przyczyna ciężkie⁸⁰ rodzenia, dla nieflufzne⁸⁰ dziecięcia z żywota wychodzenia/ á to iże obiema nogama [...] wychodzi *FalZioł* V 17c, IV 36v; Seneca [...] rofkazał Tobie obie žyle zaciąć mediany á krwi dał ić aż do łmierci *BielŻyw* 143, 15; Tak też moc wzroku gdy łie z obu oczu do iedne⁸⁰ zbierze, pewniey rozeznowa y lepiej obacza niżeli obiema. *GlabGad* B5v; [*Salomon wstąpił na garniec mleka*] y padł by był by łie był obiemá rękómá niezáchwaćił. *March*² D4; *MiechGlab* 11; *RejKup* v4, Ddv; A nye tylko ty vrzędz ktore tu Páweł ná obu mjeyłcu łpomina/ Kryłtus przez ápołtoły kołcyołowi dał *KromRozm III* H; ybogi młodzyeniec znowu łie przelęknął Aż witáiąc ná obie kolenie przyklęknął. *RejWiz* 32v, 126; łepieyći tobie o iednym oku wniść do żywothá (wiecznego) niż máiąc obie oczy [*quam duos oculos habentem*] odefłány być do ognia wiecznego. *Leop Matth* 18/9, *Mar* 9/44; *RejZwierz* 113v; głodem łtrapione obie wołfce będąc/ rułzyli łie precz/ Albrecht do Prági/ Polacy do Taboru. *BielKron* 388v, 31v, 96v, 146, 280, 314v (14); Nihil nostra interest, Nie namá do tego obiemá *Mącz* 430a, 167c, 509d, 511a; *SienLek* 168v; *GórnDworz* Tv; *HistRzym* 16v, 95v, 114v; *RejPos* 265v, 329; Gdy łpráwiłz wołfko ná czterzy gráni/ rułz obie łkrzydłe thwoie iezdne *BielSpr* 21 v; *BudBib Ex* 30/4, 2.Reg 9/13; *Strum* C3; *BudNT przedm* cv; *SkarŻyw* 595; *KochJez* B3v; *KarnNap* B4; *SkarŻywBog* 357; *KochFr* 18; *KochSz* C2; *ReszPrz* 70; *WerGość* 253; *BielSen* 8; *ArtKanc* F14v; *GrochKal* 8; *GórnTroas* 37; Lzá łię zmienily/ me źrzenice obie *GrabowSet* H2v, N2v; *WujNT Mar* 9/45, 47; *JanNKar* F2v; *SkarKaz*)(2v; *CiekPotr* 35, 37; Otoż ia obie ręce dawam pánu mému *GosłCast* 20; Ale gdy przyidzie przeciwi wodzie płynąć/ Potrzebá źagle wydęte rozwinąć/ Zážywáć czáfu poki wiátr po tobie Dmie w pole obie. *KlonFlis* E4v; *GrabowSet* H3.

W charakterystycznych połączeniach: obie kolenie (2), nodze (10) oczy (10), uszy (5), zrzenice (3).

Przysłowia: Boby to było nieco innego iedno chćieć zaráz dwiema Pánom łłużyć/ y ná obie nodze chramáć *CzechRozm* 241.

Ze oto ia przywiodę złe rzeczy ná Ieruzálem y ná pokolenie Iudá: iż kto ie kolwiek włlyfzy/ zápiłczy mu w obu włfu [*tinniant ambae aures*]. *Leop* 4.Reg 21/12; *BielKron* 62v.

Zwroty: »obu uszu nie dawać« = *być bezstronnym (1)*: [Aleksander Macedoński] żadnemu ofkarżającemu obu wśzu niedawał [qui nemini delatorum utramque sed unam tantum aurem pandebat]/ [...] á łam potym iákoby będąc miedzy dwiema wśzymá śrzedni/ wyrok czynił. *ModrzBaz* 21.

»mówić (a. rozbierać, a. uważyc itp.) na obie stronie« [szyk zmienny] (11): Sam o łobie na obie łthronie miernie mówić małz, bo będziełzi łie chwalić niczm [!] nie będziełz będziełzi łie ganił, błaznem zołtaniełz. *BielŻyw* 88; Krol z rádami łwymi tę rzecz rozbierał ná obie łtronie *BielKron* 406, 107v, 108, 205v; Movere calculos in utramque partem, Nieyáką rzecz no [!] obie łtronie wważyć. *Mącz* 233d, 89b, 333b, 388a; *ActReg* 134, 136.

»obu ręku potrzebować« = *wymagać całkowitego poświęcenia się (1)*: rozdwoionymi będąc [...] dobrze wrzędu łwego duchownego/ ktory obu ręku potrzebuie/ odprawować nie mogą. *SkarJedn* 358.

»na obie stronie [= dwuznacznie] rozumieć, rozumiano« (1:1): Amphibolus, Niepewny co może być ná obie łtronie rozumiano. *Mącz* 8a, 9b.

»słuchać uszyma obiema [= pilnie]« (1): ośieł [...] łłuchał wśzymá/ Pilnie moich łłow obiema. *BierEz* Q3.

»wzniesić, ściągnąć ręce obie« [szyk zmienny] (3:3): Włwwej ćielkołczy/ jedno wtobie Włnołłse panie ręczę obie *RejKup* p3v, r5v, Dd; *GrabowSet* E4; padł ná koláná/ á ku niebu obie Ręce ściągnął do łwego Bogá *GosłCast* 74, 20.

Wyrażenia: »oba końca« (13): *March*¹ A4; *RejWiz* 31; *BielKron* 33; ná ogień włoż drewno łáłkowe łurowe/ á onę miazgę zbieray ktora z obu końca poćieczce/ tymże działłá pomázuy *SienLek* 78, 157v; *BielSpr* 61v, 74; chłeczłi obáczyć iellı wagá łprawiedliwa/ Léy wodę w ón żłobek/ podnószę łzróbami że wodá w obu kóncu równo łtanie *Strum* C3, B2, C3, C4; *KochPhaen* 2; A ktoryż zołádek to [pijaństwo] wytrzyma? [...] by był niewiem iáki/ muśi czáłem obiema kóncomá wlewáć. *WerGość* 226.

»pod obiema osoboma« [o *Eucharystii*] (4): *KromRozm I* G3; A iż mię tefz pytałz/ ábym ci wkazał gdzie Pan Kryłtus prołthym ludziom pod obiema ofobomá ćiáło y krew łwą rozdáwał *KrowObr* 201v, 200v; *WujJud* 178v.

»na obie ręce gotowy« (1): Bacłmy iáko ten Aod ná obie ręce gotowy/ y włzczęściu wedle Apołtołá/ y wniefzczęściu wmiemy pokus nieprzyiáćielłkich vchodźć *SkarŻyw* 560.

»obie pełne ręce« (1): Lepłzać ielł garść z odpoczynieniem/ niź obie pełne ręce s pracá á trapieniem dułze. *BielKron* 80.

»obie stronie« [w tym: na obie stronie (47). po obie stronie (1)] = *in duas partes Vulg* (49): *BartBydg* 168; *FalZioł* V 33v; Atila [...] widział krałne⁸⁰ męża w duchownim odzieniu łtoiącego/ ktory trzymaiąc miecz w ręku na obie łtronie barzo oftry, groził mu łmierciá *MiechGlab* 57; *BielKom nlb* 3; *Leop* 3. *Reg* 18/21; *BielKron* 27v; Frontatus. ciołáne kámienie które ná obie łtronie muru przechodzą *Mącz* 137c, 8a [2 r.], 9b [2 r.], 25b, 142d, 266a (10); *SarnUzn* D7; *RejAp* C4, C6v, 23v, 24 [2 r.], 25 (10); *GrzepGeom* D3v; *SkarŻyw* 4, 538; *KochPhaen* 4; dziurę dałz vczynić w żłobie/ coby łye niá chłop ná obie łtronie od kónca do kónca wyciłnął *Strum* G; *KochJez* A2v; ABy ná obie łtronie okołó Gléytowéy przelłpieczności [...] było obwárowano *SarnStat* 157; *PowodPr* 40; *CzahTr* 13; *KlonWor* 71. Cf »mówić (a. rozbierać, a. uważyc) na obie stronie«, »na obie stronie rozumieć, rozumiano«.

»obie stronie« [o uczestnikach układów, zatargów i sporów] [szyk 55:2] (57): wedlvg sprawiedlywey rzeczi na obie ftronie niechbi granycze bili położone *LibLeg* 11/83v, 6/79 [2 r.], 160 [2 r.], 10/66, 92v, 113v (21); rzeczy vyssey opisane y vmovione y vyednane mają dzierzecz myędzy sobą obyie stronye *ZapWar* 1550 nr 2655, 1550 nr 2655; *MetrKor* 34/134v; A gdy fie obie ftronie zeszły, były fie od zaiutrze aż do wieczora *BielŻyw* 152, 159; Rokkazał tedy Cefarz/ áby przelthał woiować/ á przed nim obie ftronie ftańły ku dekretowi. *BielKron* 235, 61v, 131, 192v, 203 [2 r.], 217 (13); Arbiter, Sędzia álbo yednacz ná którego fie obie ftronie dobrowolnie zdawáya *Mqcz* 14a, 157c, 173a, 281b; *CzechRozm* 248; *ZapKościer* 1580/6, 8, 1582/29v; *GórnRozm* Ev; Chćiał/ áby obie ftronie trwały W fwych gránicách *ZawJeft* 12; *ActReg* 167; Compromissarius – Roziemca, ktorego łobie dobrowolnie obieftronie, wibieraią *Calep* 229b, 970b; obie ftronie máią to vczynić y fpráwić okrom zdrády y chytróści: áby Rádni Pánowie z ftron ziecháli fie *SarnStat* 1115, 149, 856, 1073 marg, 1165.

»na obie stronie« = *na wylot, na wskróś* (4): [bociany] Stanu thez małżeńskie⁶⁰ miedzi łobą pilno ftrzegą/ bo gdy by mu łamicza do infze⁶⁰ vftąpiła/ tedy łamiecz poczuwłzy to gdy przyleci. Nošem ią na obie ftronie przebija *FalZioł* IV 20c; popadłá go [*Aleksandra*] tháka niemoc iż włzytki wnątrznóści z niego wypłynęły/ ták iż go było ná obie ftronie przeźrzeć. *BielKron* 155, 75; *SkarŻyw* 373.

Z rzeczownikem lub zaimkiem w pl (471): *OpecŻyw* 52; *FalZioł* V 22a, 59; iedna niewiałta od dwu gołciow pieniądze przyięła, aby ie im łchouála, tak abi im ie zafię obiema wrocíła. *BielŻyw* 59; *RejRozpr* H2; *RejJóz* O5; *RejKup* h7v, z2, t7; próś Bogá/ by nam obyemá łálki fwey vžyczyć raczył *KromRozm* I P3; *MurzNT* 131; *KromRozm* III I2, P7v; *LubPs* Q4 marg; A dziwni to ná fwiecie łą obá miłtrzowie *RejWiz* 26v; Krol Iłráelłki [...] nábudował ołtarzow włłemu rycerłtwu niebiełkiemu (Gwiazdam/ Słóńcu/ y Miełiácowi)/ w obu fieniach kołciółá Pańłkiego [*in duobus atriis templi Domini*] *Leop* 4.Reg 21/5, *Gen* 41/26, *Matth* 18/8; *KochZuz* A4; Ano fie w obu miełzkoch/ iuz pułtki zálągły. *RejZwierz* 136, 22v; Oni obá ftárcy łą podani ná łmierć. *BibRadz* Dan 13 arg, *Gen* 9/23, 40/5, *Ex* 39/18, *Deut* 9/15, 23/18; Wykonawłzy Włádzisław Krol Czełki y Węgierski ná obu krolełtwách łat czterdziełci y cztherzy vmárł w Budzyniu *BielKron* 328; Krol Zygmunt [...] do łitwy fie wyprawíł z obiema krolewnámi *BielKron* 415v, 30 [2 r.], 52, 52v, 59, 124 (22); Bo ty obie ziemie Dalmate y Illirici máya łłowácki yęzyk *Mqcz* 192c, 182d, 510a; *SarnUzn* C5v [2 r.]; v łátinów łoemina, thák dziewkę iáko y niewiałtę známienuie: my Polacy/ ná tho mieyłce inégo przezwiłká niemamy/ ktoreby obiema łtanom przyłtało/ iáko łámicá *SienLek* Ttt, 146v; *GrzepGeom* K3, N4v; *RejPos* 88v, 329, 329v, 332; *HistLan* D3; Mácedony ktorym więcey dułłáł ná obu rogách połtáwił *BielSpr* 40v, 21v, 33v, 38v, 40v; *BudBib* bv, 2.Reg 23/10; *BudNT przedm* b4v, b7v, Cv, c2 [2 r.], k. li8v [2 r.]; *CzechRozm* 128v, 149v, 150 [2 r.], 151v, 152; Iákoiby wtem iáka roznołć byłá/ žeby niewiałty vrzędy trzymały/ álbo oni ktoremi niewiałty rządzá/ gdyż te obie rzeczy ná ieden fię gołciniec łchodzą [*cun idem utrumque consequatur*] *ModrzBaz* 49, [16]v; *SkarŻyw* 487; *ZapKościer* 1582/27; obyczáie Lidyiłkie/ y vbiory bárdzo fie zgadzáią z Egipczykámí/ iákom fie łam tym obiema narodom przypátrzył w Kálcedonie *StrykKron* 11, 742, 757; *KochSz* A3, B4, C2; *GórnRozm* E; *KochProp* 12; oba Panowie Ociec y Sin barzo poddane mielowali *Paprup* C4v, E3; *ZawJeft* 41; *Phil* C3; *GórnTroas* 9; *WujNT przedm* 7, 17; Teraz té obie prowincię, Italos et Latinos [...] Włóská ziemią zowá *JanNKar* C, D4; SEymiki Powiatowe/ Pieczętarze pod obiema pieczęciámi łpólnie łkłádác máią. *SarnStat*

1202, 5, 120, 204, 425, 426 (28); położyć Obie rzeczy ná wagę *CiekPotr* 17, 24, 37, 41; Obá miecze dáne Piotrowi, iednym łam władnie/ to ieft duchownym/ drugim przez króle y pány *SkarKazSej* 679a; *KlonFlis* E4; Rad obu ław Raycá/ y Rolnicy/ Y Kupcy/ y wárftátow wízelkich Rzemieśnicy. Ze BOG [...] Fortunnym ie wćielzył Páńfkim przyiáchániem. *RybWit* B3v, C2.

Zwrot: »strzec obiema nogami« = z całej siły (1): [Zawlocki mówił: jam przed Bogiem stał sprawiedliwie] ftrzegąc łłowá łwego obiema nogámi á iednym łercem *BielKron* 402.

Wyrażenia: »oba końce« (5): A nád tem Napierńnikiem wprawisz dwie Obrączki złote/ z obu końcow iego [ambos anulos super duabus extremitatibus]. *BibRadz Ex* 28/23, *Ex* 39/16, 19; *Strum* C3; Nie może bydz cnotliwy ten, kogo od źiemie Podniołá ku niebiołom. bywa to ná trámie Położnym obiema końcy ná dwu łochách. *CiekPotr* 72.

»pod obiema osobami« [o *Eucharystii*] (9): *SeklWyzn* Ev; vkáľz kędy Pan Kryřthys prořthym ludziom pod obiema ołobámi ciáło y krew łwá rozdáwáć rořkazał? *KrowObr* 203, 202v; Gdy łie tráfi ktoremu zgrzeľzyć/ pádnie v nog Kápláńłkich áby go rozgrzeľzył/ da mu pokuťę/ y ciáło Páńłkie pod obiema ołobámi *BielKron* 462; *LeovPrzep* A4; Ale ták rozumieć ty łłowá/ żeby tu Pan Chriřtus rořkazał dáwáć ludowi poľpolitemu pod obiema ołobámi: toć łá twoie wykręty Szátánie *WujJud* 247, 178v, 179, 247.

»oba rodzicy« (2): *BielKron* 165; obá rodzicy wzyáwłszy go/ [syna krnábrnego] przywiodá go do łtárlzych miáľtá łwoiego *RejPosWstaw* [41³]v.

»obie strony« [w tym: z obu stron (67), na obu stron, stronach (6), po obu stron, stronach (28)]; *uterque Vulg, Mącz, Modrz, JantStat; altrinsecus Vulg; anceps PolAnt* [szyk 101:1] (102): po obu łtronach Dyneľtra [młyny] mamy pobvdowane *LibLeg* 6/160; *FalZioł* V 33v, 35; *BielŻyw* 50; *HistAl* A4v; yeľt łlowo Boże żywe y łkuteczne/ á przenikájące bárzyey niźli wíłelki myecz z obu łtron oľtry *KromRozm II* cv; Dwá teź Cherubiny/ ze złotá kowáne⁸⁰ wczyniź/ z obu łtron Vbłágáľnie [ex utraque parte oraculi] *Leop Ex* 25/18, *Gen* 15/10, *Ex* 36/11, 29, *Luc* 23/12, *Apoc* 22/2; *WyprKr* 99; Anioł páńłki łtánał ná drodze między dwiema winnicomá/ ktore były ogrodzone murem po obu łtron. *BibRadz Num* 22/24, *Ex* 39/4, 7; Moizeľz/ sľtápił z gory Syná nioląc tablice z obu łtron piľane páłcem Bożym *BielKron* 34v, 31, 204v, 249v, 270v, 284v (12); *GrzegRóżn* I3v; Pergula, Ganek [...] z obu łtrón winem kwieciem liściem obeszły *Mącz* 291b, 87d, 215d, 309a, 509d; bąńkę [!] pod brodá poľtáw/ áľbo podle czeluści: á chociaź po obu łtronách áby to bąńki wyciágnęły *SienLek* 81, 35v [2 r.], 36v, 165v, 168v; Podle rzeki z obu łtron vroľtá drzewá owocowe káźdego rodzáiu *RejAp* 188, 188; dłuza ma być iednáko po obu łtronách do mierzánia. *GrzepGeom* I, C4v, D4, Kv; Tenći tho ieľt oľtry miecz co z obu łtron łieczy *RejPos* 357v, 118v; *BielSat* N; *RejZwierc* 31; Byli konie z drzewá przypráwione [...] ná ktore wćyli łie wliáďáć po obu łtron/ z lewey y s práwey *BielSpr* 5, 8v, 10v, 17, 20v, 24 [2 r.] (14); Boć inľzy ieľt wrząd przepowiáďania łłowá Bożego/ á inľzy odpuľczánia grzechow/ ále z obu łtron kápláni łá łłubeľnicy tego to poiednánia z bogiem *WujJud* 87v; *BudNT Apoc* 1/16 *CzechRozm* 263v; *Calag* 587v; *SkarŻyw* 59, 212; *CzechEp* 4; *KochSz* B; *BielSjem* 36; *KochProp* 3, 6, 12; *ZawJeľt* 26; Opisthographus – Papier z obuľtron piľłani. *Calep* 733b, 56b, 59a, 64a, 131b, 477a, 745b, 1145a; *GórnTroas* 46; *WujNT Act* 27/41, *Hebr* 4/12, *Apoc* 1/16, 22/2; Dobrá

z obu ftron brzegu fą rzéce przyleglé *SarnStat* 945, 593, 671, 676, 682, 841, 1176; ná obie Strony nátknione brzegi [*drzewami*] biegły *WitosłLut* A3v; *KmitaSpit* B2v; *CzahTr* Hv, K4v; *KlonFlis* G4.

»obie strony« [*o uczestnikach układów, zatargów i sporów*]; *uterque Miech, HistAl, PolAnt, Mqcz, Modrz, JanStat* (212): kyedy by kthori czlovyek albo poddany pana szwego zabył Thedy go mayą vydacz z obv stron *LibLeg* 6/116, 6/78v [2 r.], 159v [3 r.], 10/61v, 62, 66, 11/183v [2 r.]; Item yefly by szya tho thako nalyańlo yfz by kthory nyeśprawyedlywye przyszyangl a zlodzyey naleszyon byl by wyego ymyenyv kthori przyszyagl Thedy then a thaky ma obyema stronoma y szobu stron skoda wfzyczka placzycz *MetrKor* 34/134v, 34/134v, 135v [8 r.], 40/810, 811 (15); fędziowie [...] kázali fie ijm rozeydź/ zapiláwfyz z obu ftron żałoby ij odpowiedzi. *ForCnR* Ev; bili fie za XX dni á gdy iuz z obu ftron ludzi wielkoć leżało, zawołał Alexander na krola Porra *BielŻyw* 159, 159; *MiechGlab* 11; *RejPs* 116; takove odezvy od Xiążeczia Pruskiego Commiszarze zobv ftron zlozeni tak od nas iako od Xiążeczia Pruskie⁸⁰ mieli vznacacz. *ComCrac* 14; *RejRozpr* L4; *RejKup* bb5; *HistAl* C8v, G8v; A iżeby rzecz łącznyefśa ku poyęcyu była/ á nic fye zobu ftron nye opuściło/ tak fye nápiśało yákoby fye dwa myędzy fobą rozmawyałi/ Dworzánin yednę/ á Mnich drugą ftronę dzyerząc. *KromRozm I* A2; *KromRozm II* q3v [2 r.]; *BielKom* E4v; *BibRadz 2.Mach* 5/3; *OrzRozm* M3v; Dopufzczal thego fład obiemá ftronam do kilá rázow czynić *BielKron* 9; wybrali tedy [*w Auszpurku na sejmie*] z obu ftron po siedmi mężów/ áby ci fpolną rozmową przyfzli k fobie w iedność *BielKron* 208; podkály fie wfly dobrze/ lećieli zobu ftron/ Thurcy wielkością przechodzili/ Krześciánie męśtwem *BielKron* 256, 31v, 52v, 57 [2 r.], 57v [2 r.], 58 [2 r.] (78); *Mqcz* 179b, 210b, 216b, 396d [2 r.]; *SarnUzn* B2, B2v; *GórnDworz* Z2v; *HistLan* D2; fą niektore dobrodzieyfśwa co fą pożyteczne z obu ftron/ y tym ie czynią/ y thym też co ie prze nią czynią. *RejZwierc* 94v, 94v [2 r.]; *BielSpr* 20v, 24; *KochMon* 19, 22; *RejPosWstaw* 42; Iefliże fię tylko ná powieści obu ftron fądzić ma/ tedyc też częftokroć nie fprawiedliwy wyrok *ModrzBaz* 89v, 103, 104, 105v, 106v, 125; Iufz rodzicy zmowili iá zá mąż/ y vpominki zmowne z obu ftron pobrane/ y dzień wefela małżeńfkiego náznáczony był *SkarŻyw* 192, 305, 502, 538; A iżeby się strona to iefł pán Bieniafz ku tey Intromiśsiey wielkim kofztunkiem, y nakładem nie fzkodował, zezwolili na tho fpolecźnie wsfyćci zobu stron. *ZapKóścier 1580/14, 1579/3v, 1580/4, 7, 8, 1581/17v* (10); Atila Teodoryka Wyfegorfkiego Krolá/ y Eciufía Rzymfkiego Hermána poráził. Liczba zobu ftron pobitych 180000. *StryjKron* 51, 51, 622, 647, 652 [2 r.]; *CzechEp* 186; *NiemObr* 130; *KochSz* B4v; *KochWz* 138; *WerKaz* 303; *BielSen* 8; *BielRozm* 9; *KochProp* 10; wszystko zobu stron nainszy czas po koronacyei masię odłozyc. *ActReg* 20, 40, 74, 75, 79, 136 (8); Internuntius – Pośzeł odnofzaci zobuftron poffelśtwo. *Calep* 553a; *OrzJan* 113, 127; *RybGęśli* A2v; *JanNKar* A2v; okolo tego ziednoczenia dwu Narodów w iedno ciáło było nieco z obu ftron różnice *SarnStat* 1011; Lifty pokoju zobu ftron máią bydź dáne. *SarnStat* 1114 marg, 470, 471 [2 r.], 472, 588, [630] (26); *KmitaSpit* A4; *CzahTr* D4v; *SkarKazSej* 673b.

Z rzeczownikami w du a. pl (56): *LibLeg* 11/156v; *Murm* 58; *FalZioł* V 22c, 33v, 34; *RejKup* f2, Bbv; *KrowObr* 170; boiownicy [...] obiemá rękoma [*utraque manu*] z proce kámienie cićkáli *Leop 1.Par* 12/2, *Gen* 15/10, *Ruth* 3/15, *2.Reg* 5/4, *Matth* 18/8; *RejZwierz* 47v; nápełnili obie łodzi/ tak iż fię áż zánarzáły. *BibRadz Luc* 5/7, *Deut* 9/17, *2.Mach* 14/46; [*Miechowita*] Spifał też obie Sarmácye/ Europfką y Scytyifką *BielKron* 419, 38v, 53v, 60; *RejAp* 21v; *GórnDworz* T7; *RejPos* 329; *BielSat*

Nv; Caius Pontius Krol Sámnnithow zámknął w ćiałnym mieyfcu Rzymfkie woyno/ y fprawce ich obá Coffy *BielSpr* 45v; *BudBib* 2.*Mach* 14/46; *StryjWjaz* C2, Dv; on okrutny Stároftá/ vćináć obie ręce wżytkim cżterzem rofkazał *SkarŻyw* 63, 391; *StryjKron* 310; *KochMuza* 26; Krolewfkie obie miłofnice/ ognifte miecąc ná przemiány ftrzały/ w zupełnych zbroiach przeciw łobie ftały *KochSz* B3v; *BielSjem* 37; Iabym rádźił poftárác fie o ftárym mieczu: Coby go to mógl wiąc czyście w gárści obie *WyprPl* B; *WujNT* *Mar* 9/43, *Luc* 5/7; *GoslCast* 60.

Wyrażenia: »obiema rękoma« = *obficie* (3): *KochFr* 56; V Sąduś vmieiętny/ á ochotny domá/ Dawafz ieść/ pić/ gościowi obiémá rękómá. *PudlFr* 29, 63.

»obiema rękoma« = z zapalem, chętnie (14): [*Litawer mówił do Aleksandra*] gdy nam będyeysz obiémá rękómá rofkázował [...] fpraw wielkich ná fwą głowę iednę nie bierz *BielKron* 403v; Toto corpore, obiema rękoma y nogomá/ to yeft wielmi pilnie *Mącz* 503c, 209a, 304a [2 r.], 386c; *OrzQuin* E2; *SkarJedn* 235; *SkarŻyw* 592; obiémá rękómá nád námi chciey pánowác/ w iedney Miecz/ w drugiey łáfkę zázwdy nosząc *StryjKron* 667; *GostGospSieb* +2; *LatHar* +2; Pomożmy im obiémá rękómá do tego/ żeby fię temu nieprzyiaćielowi odiać mogli. *VotSzl* B3; *CiekPotr* 48.

Cf **OBODWOJ**, **OBOJĘTKA**, **OBOJĘTNOŚĆ**, **OBOJĘTNY**, **OBOLEWIEC**, **[OBOOSTRY]**, **OBOPOLNIE**, **OBOPOLNY**, **OBOPOŁ**, **OBOPRAWIEC**, **[OBORĄCZY]**, **[OBORĘCZNY]**, **OBOSIECZNY**, **OBOSTRONNIE**, **OBOSTRONNOŚĆ**, **[OBOSTRONNY]**

DDJ